

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

16. Historie

Hernán Cortés – nemilosrdný dobyvatel nebo hrdina

Jakub Kameník
Hlavní město Praha

Praha 2024

STŘEDOŠKOLSKÁ ODBORNÁ ČINNOST

16. HISTORIE

Hernán Cortés – nemilosrdný dobyvatel nebo hrdina

Hernán Cortés – ruthless conqueror or hero

Autoři: Jakub Kameník

Škola: Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola dopravní,
Praha 1, Masná 18

Kraj: Praha

Konzultant: Mgr. Jarmila Kulišková

Praha 2024

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou práci SOČ vypracoval/a samostatně a použil/a jsem pouze prameny a literaturu uvedené v seznamu bibliografických záznamů.

Prohlašuji, že tištěná verze a elektronická verze soutěžní práce SOČ jsou shodné.

Nemám závažný důvod proti zpřístupnění této práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších předpisů.

V Praze dne 24.3.2024 .....

Jakub Kameník

Anotace

Moje seminární práce vypráví o nejznámějším dobyvateli střední Ameriky Hernánu Cortésovi. Dozvíte se o jeho začátcích jako vojákem, po starostou Santiago de Kuba dnes druhé největší město Kuby až po nejznámějšího Španěla své doby. Jeho život je spojen s Aztéky a jejich kulturou. Ke konci se dozvíme, zda se civilizace skutečně ponaučila i po 500 letech masového vyhlazování tzv. podlidí a jak se vyvíjela technologie během válek.

Klíčová slova

Hernán Cortés, dobývání, střední Amerika, Španělsko, kolonialismus

Annotation

My seminar paper talks about the most famous conqueror of Central America, Hernán Cortez. You will learn about his beginnings as a soldier, after the mayor of Santiago de Cuba, today the second largest city in Cuba, to the most famous Spaniard of his time. His life is connected with the Aztecs and their culture. Towards the end, we will learn whether civilization has learned its lesson even after 500 years of mass extermination of the so-called subhumans and how technology developed during the wars.

Keywords

Hernán Cortés, conquest, Central America, Spain, colonialism

Obsah

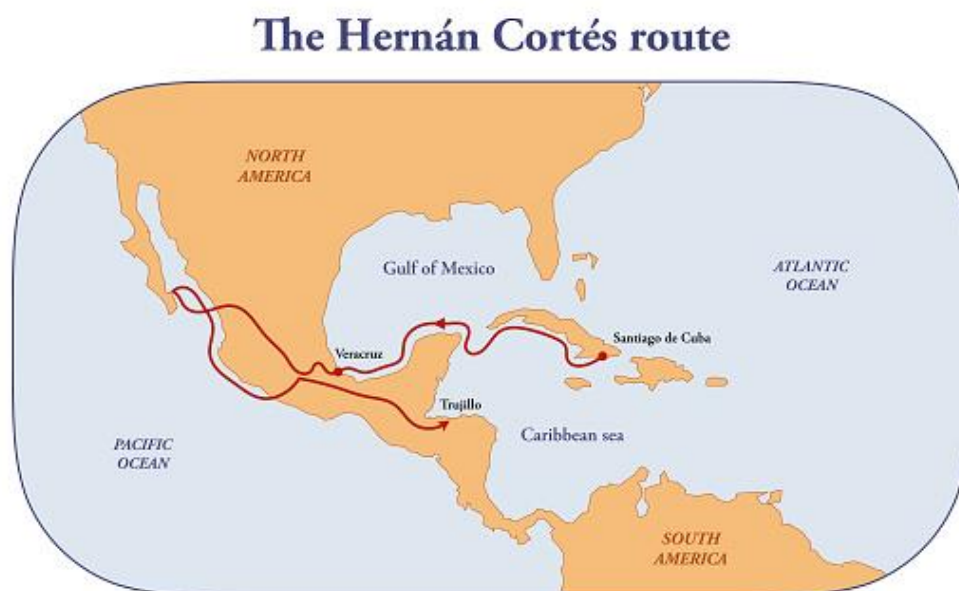
1	Úvod.....	5
2	Hernán Cortés a jeho cesta do Ameriky	6
3	Vetřelci v Tenochtitlánu a v Aztécké říši.....	8
4	Potopená flotila Cortése	10
5	Závěr	11
6	Otázka dnešního světa z pohledu dobývání a válek.....	12
	Zdroje	13

Seznam obrázků

OBRÁZEK 1-	CESTA CORTÉSE PO STŘEDNÍ AMERICE.....	5
OBRÁZEK 2-	HERNÁN CORTÉS	7
OBRÁZEK 3-	MAPA AZTÉCKÉHO MĚSTA	9
OBRÁZEK 4 -	FLOTILA FERNAO DE MAGALHAESE	10

1 ÚVOD

Tato práce přibližuje jednu s nejznámějších postav dobovatelské a kolonizační Evropy – Hernána Cortése. Jeho cestu za oceán ke břehům Střední Ameriky až k podrobení hlavního města Aztécké říše Tenochtitlánu, které se stalo místem dnešního Mexiko city. Stručně popisuje dopady jeho přítomnosti pro Aztéky i ostatní indiánské kmeny v této oblasti. Zmiňuje také flotilu 11 lodí, se kterou Cortés připlul a kterou údajně nechal spálit. Což je jako teorie nyní stále v procesu bádání. I když Cortés zemřel v rodném Španělsku, jeho hrob je právě na místě, které kdysi dobyl – Mexiko city.

Obrázek 1- [cesta Cortése po Střední Americe](#)

2 HERNÁN CORTÉS A JEHO CESTA DO AMERIKY

Byl jedním z nejslavnějších španělských conquistadorů Ameriky, který položil základy španělského koloniálního panství. Při svém tažení vyvrátil celou Aztéckou říši.

Hernán Cortés, 1. markýz del Valle de Oajaca, někdy také Hernando, Fernando Cortés nebo Fernán Cortés, ale i Cortez či Cortéz se narodil v Medellině v roce 1485. Zemřel poblíž Sevilly 2. prosince 1547 a pohřben je v Ciudad de Mexico. Ve 14 letech byl poslán studovat práva do Salamanky, byl velice inteligentní a měl nadání pro vzdělání. Na druhou stranu byl prý rovněž bezohledný, povýšený a zlomyslný. Školu nedokončil a nechal se najmout jako voják do italských válek, k tomu však nedošlo, v přístavech ho fascinovaly lodě plné bohatství připlouvající z Ameriky.

V roce 1504 odplouvá jako námořník na ostrov Hispaniola, dnešní Haiti. Posléze v roce 1511 je součástí výpravy dobytí Kuby. Stal se starostou města Santiago de Cuba, dnes druhé největší město Kuby. Měl časté spory s guvernérem. Toužil po výpravě na Yucatan, tato výprava však byla zakázána a Cortés měl být zatčen. Podařilo se mu odplout s 11 loděmi a asi 600 muži s výpravou Alaminose. Společně dobyli území Tabasca a zde se dovídá o bohaté říši Aztéků. Byl fascinován získání zlatého pokladu Aztéků a získat bohatství a uznání Španělska.

Vylodil se poblíž dnešního města Veracruz, kde byl přátelsky přijat císařem Moctezumou II.. Domorodci považovali Cortése za boha podle jejich proroctví. Nedovolili mu však vstoupit do hlavního města Aztéků – Tenochtitlánu.

Usadil ve tedy poblíž, založil osadu Villa Rica de la Vera Cruz (dnešní Veracruz). Zde rovněž nařídil spálit lodě, jednu nechal odplout do Španělska. Ve vnitrozemí se spojil s Tlaxcaltéky a Totonaky, indiánskými kmeny, které přijaly španělskou nadvládu a byly ochotny mu pomoci, vzhledem k tomu, že jejich vztahy s Aztéky nebyly přátelské. Ty je unášeli a používali je jako oběti ke svým rituálním obřadům. Tak se podařilo Cortésovi bez boje dorazit až do Tenochtitlánu. Zajal císaře, kterého chtěl přimět, aby se podrobil. Proti Cortésovi vyslal guvernér Kuby vojsko, které Cortés přepadl a většina vojáků přešla na jeho stranu.

Mezitím v Tenochtitlánu vzniklo povstání a Cortés byl nucen 2. července 1520 utéct, přičemž přišel o velkou část svých mužů, výzbroje i zlatého pokladu. Tomuto krvavému potlačení se říká – La noche trieste.

Poté se stáhnul do bezpečí, nechal vystavit lodě, aby o rok později 13. srpna 1521 znovu vtrhl do Tenochtitlánu tentokrát po vodě. Město Aztéku dobyl a zajal i nového císaře. Cortés si do pár let podrobil i ostatní kmeny, které mu na jeho cestě pomáhaly.

V roce 1522 ho španělský král Karel V. jmenoval místodržícím a nejvyšším soudcem a vrchním velitelem Nového Mexika. Pomocí mnichů se zavádělo mezi domorodci křesťanství. Ve Španělsku byl obviněn ze zneužívání moci a byla na něj poslána kontrola, proto se vrátil do Španělska, kde mu Karel V. udělil v roce 1528 titul Markýz del Valle de Oajaca a obdaroval ho velkými pozemky v Mexiku.

Obrázek 2- [Hernán Cortés](#)

3 VETŘELCI V TENOCHTITLÁNU A V AZTÉCKÉ ŘÍŠI

Tenochtitlán bylo hlavní město Aztécké říše, které mělo úctyhodných 300 000 obyvatel. To Cortése překvapilo, protože největší město v té době ve Španělsku Sevilla mělo kolem 30 000 obyvatel. Bylo vybudováno na jezeře, jako město Benátky, spojené s pevninou třemi mnohakilometrovými hrázi. Uprostřed města se tyčily pyramidy jako v Gize. Císař věděl o příchodu Cortése, domníval se, jak uváděly legendy, že je to návrat jednoho z aztéckých bohů. Je uvítán v míru, Španělé jsou ohromeni velikostí a bohatstvím města. Po týdnu je císař zajat a vládne jako loutka Cortése, ve města probíhají krvavé nepokoje. Aztékům dochází, že Španělé nejsou žádní bozi a v krvavém povstání vyženou dobyvatel. Zajatce čekala rituální poprava, vyřízli srdce a uříznuta hlava. Když se po roce opět vrátil dobývá Cortés město po vodě. Využívá taktiku vyhladovění města, během 80denní blokády přijde město o 1/3 obyvatel, lidé umírají hlady a žízní ale také na neštovici, které tady dobyvatelé zanechali a proti kterým neměli protilátky. 13. srpna 1521 je město dobyt, Cortés vztyčuje ve městě kříž, symbol nové éry, ve které se ztratila vzkvétající civilizace starého světa. Cortés si do pár let podrobí i ostatní kmeny, které mu na jeho cestě pomáhaly. Nová říše dostává jméno Nové Španělsko a obyvatelům je vnucováno křesťanství. Kvůli nemocem jako neštovice nadále klesá počet obyvatel o téměř 80 procent.

Město Tenochtitlán zmizí z mapy i s jezerem a na jeho místě v budoucnu vyrostе jedno z největších měst dnešního světa – Mexiko city.

Obrázek 3- [mapa aztéckého města](#)

4 POTOPENÁ FLOTILA CORTÉSE

V tomto roce je to 504 let od počátku konce Aztécké říše, kdy k břehům Mexika připlul Cortés. Ten celou flotilu nechal zapálit, aby zabránil myšlenkám na předčasný návrat z mise. Dnes se mezinárodní tým archeologů domnívá, že tomu tak nebylo a pátrá po ztracené flotile. Tým podvodních archeologů prozkoumává vody kolem mexického města Veracruz. Výprava zastává teorii, že Cortés nechal lodě potopit. Zatím se podařilo najít zchovalou kotvu ze 16. století. Nalezení lodí, by pomohlo porozumět jejich konstrukci a životu námořníku na palubě.

Jak asi mohly tyto lodě vypadat. Pomůžeme si **lodí jménem Viktorie**, ve které v roce 1522 obeplul svět Fernao de Magalhaese. Byla to karaka, dlouhá 28 metrů, široká 8,5 metru s výtlakem 80-90 tun. Karaka byla v té době obchodní i válečná loď, ze které se později vyvinula galeona. Tyto lodě nebyly nijak typizovány, každá loď byla originál. Karaka byla trojstěžník, 30-40 metrů dlouhý, měla vysoké boky a velkou nosnost 1000 až 2000 tun. Měla 4 paluby a ponor 5 metrů. Rychlost při příznivém větru byla 10 uzlů (18,5 km/h). K řízení sloužilo kormidlo, kormidelník přes plachty neviděl na cestu a spoléhal se na pokyny hlídky na stěžni. Loď se vyráběla z borového nebo dubového dřeva. Trup byl pečlivě vymazán smolou, přesto do lodi zatékalo a voda se musela odčerpávat.

Obrázek 4 - [flotila Fernao de Magalhaese](#)

5 ZÁVĚR

Dobývání je pro Mexičany traumatizující kapitolou historie. Ani indiány, kteří pomáhali dobýt Aztéckou říši nečekala růžová budoucnost. Bylo to období zotročování, vnucování víry a potýkání se s nemocemi, které Španělé do nového světa zanesli. Epidemie se opakovaly, v Mexiku nakonec po dlouhé staletí žilo méně lidí než před příchodem Španělů. Cortéz je na jedné straně postavou, která je popisována a oslavována jako nejslavnější dobyvatel, byl uznáván a oceňován svým králem Karlem V. Na straně druhé však stál u konce jedné z nejvyspělejších civilizací a začátku zotročování indiánských kmenů, podobné praktiky však bohužel na tu dobu nebyly ničím neobvyklým.

6 OTÁZKA DNEŠNÍHO SVĚTA Z POHLEDU DOBÝVÁNÍ A VÁLEK

- Doba objevných plaveb přinesla mnoho vlivu v oblasti kultury, zemědělství ale započala i dějiny moderního kolonialismu-což znamená rozšiřování svrchovanosti určitého národa na území mimo vlastní hranice za účelem zlepšení vlastní ekonomiky využitím domorodých přírodních zdrojů či pracovní síly.
- Ještě v 19. století byla tato cesta považována jako legitimní forma civilizačního procesu. Evropané se tak snažili omlouvat svou nadvládu, zamlčovali ekonomické výhody, zdůrazňovali svou „pozitivní roli“ např. misijní a charitativní politika (zakládání škol, nemocnic, modernizace)
- Evropané se tak stavěli do nadřazené pozice, začal se objevovat koncept rasy, rasismu a moderního otroctví, což byl problém nejen 20. století a přetrvává dodnes.
- Kolonialismus a neúměrné využívání přírodních zdrojů měl a má pořád velký dopad na přírodní prostředí a jeho poškozování. Např. Španělsko těžilo zlato a stříbro v Andách, Portugalsko cukr v Brazílii, Francie fosilní paliva, nerosty v západní Africe, Belgie kaučuk v Kongu a Británie bavlnu, opium, obilí, dřevo, čaj ve svých koloniích po celém světě. Ale i současné kácení Amazonského pralesa pro těžbu dřeva a ornou půdu. Což prohlubuje klimatické změny.
- Lidskými dějinami se od nepaměti prolínají bitvy, války, konflikty ozbrojené či tzv. studené války. Je otázkou, jestli kdy vůbec na naší modré planetě byla doba, kdy by se nikde na zemi neválčilo.
- Pokud si představíme krvavé bojové střety vojáků Cortéze s Aztéky, můžeme si říct, že to byl hluboký středověk. Ale i když je lidská civilizace ve svém vývoji dalších 500 let dále, nejsme na tom s pocitem nadřazenosti rasové, náboženské či s touhou si podmaňovat, vměšovat se, o moc lépe než tehdy. Příkladem jsou i současné konflikty např. na Ukrajině, v pásmu Gaza, etnické boje v Africe.
- Lidský pokrok v oblasti technologií, vědy, medicíny byl mnohdy urychlen právě válečnými konflikty. Podívejme se jen na vývoj a použití jaderné bomby ve druhé světové válce. My lidé máme v rukou moc ničit, ale máme i moc tvořit. Volba je jen na nás.

Zdroje

Internetové:

- Zajímavosti o Astékách https://www.lidovky.cz/relax/zajimavosti/pred-500-lety-dosahl-cortes-brehu-rise-azteku-dobyval-ji-dva-roky-domorodcum-privezl-nestovice.A190302_124437_In-zajimavosti_ele
- Hernán Cortéz https://cs.wikipedia.org/wiki/Hern%C3%A1n_Cort%C3%A9s
- Video o Cortézovi <https://www.slavne-dny.cz/episode/10000222/den-kdy-zacal-zanik-rise-azteku>
- Lod' Karaka <https://cs.wikipedia.org/wiki/Karaka>
- Pátrání po lodích <https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/archeologove-patraji-po-ztracene-flotile-hernana-cortese-v-m/r~9e70a05e038b11e9a446ac1f6b220ee8/>
- Lod' Viktoria [https://cs.wikipedia.org/wiki/Victoria_\(lo%C4%8F\)](https://cs.wikipedia.org/wiki/Victoria_(lo%C4%8F))